

Raadsinformatiebrief “Verkenning regionaal warmtebedrijf Leidse Regio”

Aan de leden van de gemeenteraad van de gemeente ...

Geachte raadsleden,

De samenwerking Warmte Leidse Regio is onlangs met instemming van uw raad voortgezet voor de periode 2024- 2027. Graag informeren we u over de invulling van de nieuwe samenwerkingsperiode, namelijk de verkenning naar de oprichting van een regionaal warmtebedrijf in de Leidse regio.

Doelstelling Warmte Leidse Regio

De gemeenten Katwijk, Leiden, Leiderdorp, Oegstgeest, Voorschoten en Zoeterwoude werken binnen het programma Warmte Leidse Regio (WLR) samen aan de warmtetransitie. Deze samenwerking is formeel gestart in 2021 en in eerste instantie aangegaan voor de periode tot eind 2023. Met instemming van uw raad is de regionale samenwerking WLR voortgezet voor de periode 2024 – 2027.

De gezamenlijke doelstelling voor de WLR is de realisatie van een Open Regionaal Energiesysteem (ORES) met borging van de publieke waarden: duurzaamheid, betaalbaarheid en betrouwbaarheid. De samenwerking binnen de Leidse regio helpt om:

- de regionale afstemming te organiseren bij de uitgifte van warmtekavels, de totstandkoming van transport- en distributienetten (waar de bovenlokale aspecten van belang zijn) en de vormgeving van warmte(net)beheer;
- de regierol te pakken in samenspel met energiecoöperaties, woningcorporaties, netbeheerders, marktpartijen en (mede)overheden;
- te sturen op de borging van de publieke waarden betaalbaarheid, haalbaarheid, duurzaamheid, tijdigheid (van CO₂-reductie) en betrouwbaarheid;
- een sterke en slagvaardige gespreks- en samenwerkingspartner te zijn.

Gezamenlijke aanpak regionale warmteopgave

De inzet van grote regionale bronnen, zoals geothermie of restwarmte, vraagt om het gecoördineerd bundelen van voldoende warmtevraag. Ook heeft het voordelen om de uitrol van warmte- infrastructuur gezamenlijk op te pakken, in plaats van individueel, per gemeente. Daarom is het nodig de komende jaren de gezamenlijke aanpak te richten op de realisatie van die regionale bronnen, de benodigde warmte-infrastructuur en de concrete warmtevraag in de beoogde wijken. We willen afspraken maken met betrokken partijen over hun inzet bij het realiseren van de warmteopgave. Om dit proces effectief te sturen binnen de Leidse regio is een gezamenlijke organisatie nodig, die uitvoering op zich kan nemen van de warmtetransitie. De Leidse regio vormt een logisch cluster voor een dergelijke samenwerking vanwege de aaneengeschakelde (dichte) bebouwde omgeving, de aanwezigheid van regionale warmtebronnen, de vele wijken die geschikt zijn voor een collectieve warmtevoorziening én de reeds bestaande samenwerking.

Tendens publieke warmtebedrijven

Oprichting van een publiek warmtebedrijf is een tendens die in veel regio's in Nederland gaande is. Ook o.a. in regio Dordrecht, Noord-Brabant en Gelderland zien we dat gemeenten – in regionaal of in provinciaal verband – sturing nemen op de ontwikkeling van collectieve warmte in hun regio door een gezamenlijke entiteit op te richten. Ook medeoverheden en partners in de warmtetransitie bezinnen zich op hun rol en positie in deze uitdaging. Binnen de RES HR regio lopen op dit moment meerdere initiatieven rondom het oprichten van warmtebedrijven, denk aan het lopend initiatief Aardwarmte Rijnland. Programma WLR werkt samen met de RES HR en de gemeenten binnen de regio om deze ontwikkelingen goed op elkaar af te stemmen. De provincie Zuid-Holland heeft aangegeven in Q2 2024 een besluit te nemen over hun eventuele rolname in regionale en lokale warmtebedrijven. Ook het Rijk bezint zich op welke wijze zij de lokale en regionale warmtetransitie kunnen ondersteunen, bijvoorbeeld door deelname in een regionaal warmtebedrijf en de financiering van de aan te leggen warmtenetten.

Nieuwe marktordening door de Wet collectieve warmte

De verkenning naar een regionaal warmtebedrijf past in het voorgenomen, nieuwe wettelijke model met publiek eigendom van warmtenetten. Het wetsvoorstel Wet collectieve warmte (Wcw) gaat uit van een nieuwe marktordening in de warmtemarkt. De colleges stellen warmtekavels vast, dat wil zeggen aaneengesloten

gebieden met een collectieve warmtevoorziening. Vervolgens wijzen de colleges integraal verantwoordelijke warmtebedrijven aan voor ieder warmtekavel. Die hebben de taak om de productie of inkoop, distributie en levering van warmte op een duurzame, leveringszekere en betaalbare manier te organiseren. Van belang daarbij is dat een meerderheidsaandeel in die warmtebedrijven in publieke handen moet zijn. Wanneer de Wcw in werking treedt is nog onzeker, vooralsnog gaan we uit van januari of juli 2025. In de verkenningsfase is het uitgangspunt dat het regionale warmtebedrijf voldoet aan de nieuwe wetgeving. Dit betekent ook dat de ontwikkeling en gunning van warmteconcessies volgens het oude juridische marktmodel niet meer mogelijk zijn. Kortom, er ontstaat behoefte aan een publieke partij die de warmteontwikkeling en levering op zich kan nemen.

Vervolg WLR: verkenning oprichting regionaal warmtebedrijf

Op dit moment is er nog geen publiek warmtebedrijf in de Leidse regio, dat zowel sturing geeft op de publieke waarden als ook recht doet aan de eisen die de Wcw stelt. De ingezette verkenning is dan ook een logische vervolgstap binnen de samenwerking in de Leidse Regio. Het regionaal Bestuurlijk Overleg (BO) van het programma WLR heeft het programmateam de opdracht gegeven om te starten met een verkenning naar de oprichting van een regionaal publiek integraal warmtebedrijf (kortweg regionaal warmtebedrijf). Het BO van WLR wordt gevormd door de zes wethouders van de gemeenten die samenwerken aan WLR. Het doel van een op te richten regionaal warmtebedrijf kan zijn om de WLR-gemeenten te begeleiden en te faciliteren bij de ontwikkeling en exploitatie van warmtenetten, om zo de ontwikkelfase te versnellen. Het regionale warmtebedrijf kan daarbij bijdragen aan de verdeling van de beschikbare bronnen, financiering aantrekken en de risico's voor de gemeenten verlagen. De verkenningsfase richt zich o.a. op de vraag: op basis van welke uitgangspunten en met welke gemeenten en partners kan een regionaal warmtebedrijf de gezamenlijke doelen het beste realiseren.

Opbouw verkenningsfase

In deze Verkenningfase stelt het programmateam WLR de uitgangspunten op en onderzoekt welke partners we nodig zullen hebben. Wij voorzien drie soorten potentiële partners: mede-overheden, financiers en kennispartijen. WLR inventariseert daarbij welke rol de verschillende partijen kunnen en willen aannemen in het regionale warmtebedrijf en onder welke voorwaarden zij daaraan willen deelnemen.

In de Verkenningfase onderzoekt WLR ook onder welke voorwaarden en op welke momenten het toe- en uitreden van partijen in het regionaal warmtebedrijf mogelijk is. Dit om de mogelijkheid open te houden dat ook andere gemeenten (in een latere fase) deel gaan nemen in het regionaal warmtebedrijf. Daarbij stellen we randvoorwaarden op om met warmtebedrijven in aanpalende gebieden in de toekomst goed samen te kunnen werken of zelfs samen te gaan. Starten met WLR maakt het mogelijk om vaart te maken, waarbij we in een latere fase de samenwerking kunnen uitbreiden. De complexiteit neemt verder toe naarmate het aantal gemeenten of partijen waarmee de samenwerking wordt aangegaan toeneemt.

Een belangrijk onderdeel van de opgave is om alle reeds vóór de oprichting van een regionaal warmtebedrijf opgestarte warmteprojecten binnen de WLR-gemeenten goed mee te nemen in dit proces. Daarbij geldt het uitgangspunt dat dit niet tot vertraging leidt en dat er geen onomkeerbare beslissingen worden genomen die latere samenwerking bemoeilijken.

Intentieovereenkomst

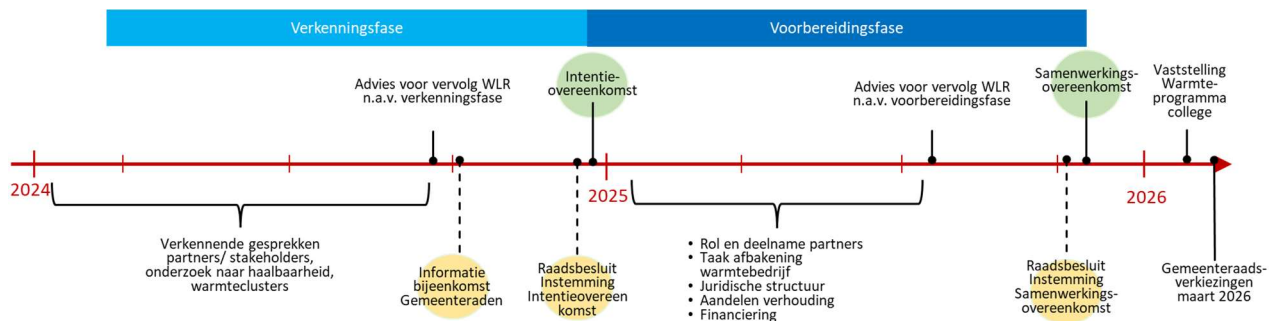
Als uit de verkenning volgt dat er een coalitie te vormen is die voldoende omvang heeft voor de oprichting van een regionaal warmtebedrijf, dan wordt de verkenningsfase afgesloten met een Intentieovereenkomst tussen de beoogde deelnemers. De Intentieovereenkomst verplicht de deelnemende partners nog niet tot de deelname in het regionaal warmtebedrijf. Het is – na het sluiten van de Intentieovereenkomst – alsnog mogelijk om af te zien van een verdere samenwerking. Het is wel een belangrijke stap, waarmee partijen het commitment aangaan voor een gezamenlijk vervolg. Voor de verkenningsfase verwachten wij een doorlooptijd nodig te hebben van zes tot negen maanden.

Met het aangaan van de Intentieovereenkomst start de Voorbereidingsfase. Doelstelling in die fase is om de vormgeving en inrichting van het regionaal warmtebedrijf verder uit te werken: taken, deelnemers, juridische structuur, governance (o.a. stemverhouding en aandelen) en financiering. Het oprichten van een warmtebedrijf vergt investeringen van de deelnemende partijen waaronder de gemeenten. In de Verkenningfase maken we inzichtelijk met welke toekomstige investeringen de gemeenten rekening dienen te houden in de meerjarenbegrotingen als zij besluiten deel te nemen aan het regionale warmtebedrijf. Met de deelnemende

partijen wordt toegewerkt naar een Samenwerkingsovereenkomst, waarmee partijen zich (contractueel) verbinden aan de oprichting van het regionaal warmtebedrijf en hun bijdrage daarin.

Planning proces en rol gemeenteraad

Onderstaand schema geeft de globale planning van de Verkenningfase en de opvolgende Voorbereidingsfase weer. Daarbij houden we ook rekening met de verplichte vaststelling van een Warmteprogramma in 2026 (per gemeente) en uiteraard ook de gemeenteraadsverkiezingen in 2026. De mijlpaal voor de vaststelling van een Warmteprogramma is globaal meegenomen, waarbij per gemeente de afweging wordt gemaakt wanneer het collegebesluit wordt genomen, met als voorziene deadline eind van het jaar 2026.

Gedurende dit proces informeren we uw raad op verschillende momenten over de voortgang en de voorlopige uitkomsten en betrekken we u bij de besluitvorming. In het najaar 2024 verwachten we de uitkomsten van de Verkenningfase te presenteren in een regionale raadsinformatiebijeenkomst. Deze bijeenkomst dient ter voorbereiding op het te nemen raadsbesluit eind 2024 over de Intentieovereenkomst. Ook in het vervolg van het proces voorzien we een belangrijke rol van de gemeenteraden, in ieder geval ter instemming met de Samenwerkingsovereenkomst in 2025. Graag komen we later in het proces bij u terug met een concreet voorstel hiervoor.

Wij houden u op de hoogte en vertrouwen er op u zo voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

Burgemeester en Wethouders van ...,

[handtekeningen]